

## PEDESETIH GODINA

Postavljeno je pitanje o tome na koje se godine misli kad se kaže da se što zbi(va)-lo *pedesetih godina*, odnosno ima li čovjek *pedesetih godina* više ili manje od 50 godina. Isto bi se pitanje moglo postaviti i o tome na koje se godine misli kad se kaže *dvadesetih, tridesetih, četrdesetih, šezdesetih godina* itd.

Pitanje je postavljeno u vezi s televizijskim vreme(no)plovom u kojem se govori o zbivanjima koja su se dogodila *pedesetih godina*, a obuhvaćaju događaje nakon (tisuću devetstotina) *pedesete* godine. Neki misle da bi *pedesete* bile godine od *četrdesete* do *pedesete*, *šezdesete* bi godine bile one koje slijede od *pedesete* i nastavljaju se do *šezdesete*. Po tom mišljenju čovjek *pedesetih godina* imao bi više od *četrdeset*, a manje od *pedeset godina*, imao bi *četrdeset* i još nekoliko godina. Svoje gledište takvi tumače dakle tako da bi izraz *pedesete* godine trebalo shvatiti tako da to znači 'četiri puna desetljeća i peto nedovršeno', a ne punih *pet* desetljeća i *šesto* nedovršeno.

Čini se međutim da se u jezičnoj praksi hrvatskoga književnog jezika primjenjuje ovo shvaćanje:

1) Kad se govori o stvarno poznatim događajima koji idu nakon *pedesete* do *šezdesete* godine (koja nije uključena), upotrebljava se izraz: *pedesetih godina*.

2) Kad se govori o približno poznatim godinama (kad se, na primjer, pogađa koliko tko ima godina, onda izraz *pedesetih godina* može značiti i koju godinu prije i koju godinu (ili više) poslije *pedesete*, dakle znači ono što se izriče izrazom: *oko pedesete godine, oko pedeset godina*.

Prvo je navedeno shvaćanje u skladu sa značenjem izraza za vremenske pojmove u svjetskoj kulturnoj povijesti kao *kvatročento, činkvečento* koji znače vrijeme od *četrirstote* (tal. quattrocento 'četrirsto') godine dalje (do *petstote*, koja nije uključena), odnosno od *petstote* (tal. cinquecento 'petsto') godine dalje (do *šestote*, koja nije uključena). Kao što *kvatročento* znači 15. stoljeće i *činkvečento* 16. stoljeće, tako i izraz *četrdesetih godina* može značiti godine od *četrdesete* dalje (do *pedesete*, koja nije uključena) i *pedesetih godina* može značiti godine od *pedesete* dalje (do *šezdesete*, koja nije uključena). Po tome *četrdesetih godina* znači *peto* desetljeće, *pedesetih godina* znači *šesto* desetljeće.

Iz izložnoga izlazi da je u izrazu događaji *pedesetih godina* riječ o događajima od *pedesete* godine dalje, ak doista znamo (kao što znamo u televizijskom vreme(no)plovu) da su se tada dogodili. Ako su se međutim neki događaji zbi(va)li približno *oko pedesete* godine, ali nepoznato kada, tada naveden izraz može značiti ne samo koju godinu poslije nego i koju godinu prije *pedesete*.

Evo i jedan primjer (uzet iz novina) gdje je taj vremenski odnos jasnije uočljiv: »Okolo toga kolika je od pušenja šteta, a kolika možda svojevrsna korist zametnula se krajem *šezdesetih godina našega stoljeća* polemika u znanstvenim krugovima«. U tom je primjeru pisac pitanje odredio na koje se vrijeme misli time što je upotrijebio riječ *krajem* (tj. pri kraju) *šezdesetih godina*. Iz konteksta je jasno da je mislio na više godina poslije *šezdesete* godine, a prije *sedamdesete*. Riječ je o *sedmom*, a ne o *šestom* desetljeću. Po tome bi i u izrazu *pedesetih godina* bila riječ o *šestom* desetljeću, a ne o *petom* desetljeću.

Božidar Finka